

Кадри вирішують все?

Логіка нових призначень на посади голови СБУ і міністра оборони свідчить про те, що президент не довіряє «безмежному кадровому резерву», яким традиційно хизувалася Партія регіонів

КВІТЕНЬ 2010 РОКУ.
Ратифікація «Харківських»
угод у Верховній Раді.
Майбутній міністр оборони
заробляє авторитет

Автор:
**Олександр
Михельсон**

Подібно до Росії першої половини 1990-х Україна стрімко опиняється під контролем родини президента. Відмінність цієї схеми від російського аналога часів Бориса Єльцина полягає в тому, що «Сім'я» Єльцина спиралася передусім на його доньку Тат'яну, а Віктор Янукович на старшого сина Олександра. Численні журналістські розслідування демонструють, що довгі ланцюжки фірм-«прокладок», котрі здобувають контроль над ласими шматками української економіки, усе частіше закінчуються людьми, пов'язаними саме з ним. А кулуарні чутки дедалі наполегливіше прив'язують до його особи

і керівні кадри країни – ті самі, котрі, як відомо, вирішують усе. Огляд останніх призначень у силових галузях дає підстави говорити про завершення першої фази взяття держави в «сімейний підряд».

СВІЙ ДО СВОГО ПО ЧУЖЕ

Першою ластівкою став голова НБУ Сергій Арбузов. У грудні 2010-го 34-річний банкір очолив центробанк замість Володимира Стельмаха. У ретроспективі призначення Арбузова видається провісником типового кадрового стилю Януковича: невідома загалу людина ставиться на високу посаду з невідомих нікому міркувань, ореол таємниці не розвіюється

й після призначення. Верховна Рада затвердила Арбузова на посаді голови НБУ, навіть не запросивши виступити з програмною промовою, – факт, неймовірний для будь-якої європейської держави, особливо в непрості фінансові часи.

Так сталося і з міністром внутрішніх справ Віталієм Захарченком, що обійняв цю посаду в листопаді 2011-го, а до того 38-річний міліціонер очолював Державну податкову службу. У 1990-х він працював у тій самій Костянтинівці, де робив кар'єру згаданий вище Арбузов, а також у «кузні кадрів» Макіївці. Того самого дня, коли призначили Захарченка, новим керівником податкової став його

колишній заступник Олександр Клименко.

Усіх цих новоспечених високопосадовців об'єднують зв'язки з Олександром Януковичем, старшим сином президента.

У лютому 2012-го гарант, схоже, завершує «будувати нову Україну» в її силовій складовій. Службу безпеки України очолює Ігор Калінін, який за часів опозиційності Януковича керував підготовкою його водіїв-охоронців (див. *Тиждень*, № 6/2011). А міністром оборони стає голова Укроборонсервісу Дмитро Саламатін, котрий у 2006–2010 роках відзначився як найбільш «бойовий» депутат Партії регіонів. Прокуратура так і не знайшла складу злочину в завданні ним тілесних ушкоджень колегам-депутатам з опозиції в день ратифікації Харківських угод (детальніше про минуле Саламатіна читайте на сайті www.tyzhden.ua).

ПРЕЗИДЕНТСЬКИЙ ГАМБИТ

Якщо фахового кадебіста Калініна в СБУ сприйняли з полегшенням (після призначення далекого від проблематики спецслужб Хорошковського офіцери та генерали очікували від Януковича чого завгодно), то Дмитро Саламатін у ролі міністра оборони шокував не тільки армійський генералітет. Схильний до рукоприкладства скандаліст родом із Казахстану, за деякими даними, досі не позбувся російського громадянства (та й українське отримав невідомо коли).

Власне, у зроблених Януковичем призначеннях впадає в око саме генетичний зв'язок згаданих осіб зі «стратегічним партнером» із північного сходу. Колишній офіцер КДБ Калінін (чиї колеги про себе кажуть, що не бувають «колишніми»). Саламатін, мало знайомий як з українською мовою, так і з реаліями армії. Згадані вище донецько-макіївсько-косятинівські кадри теж досить далекі від міркувань про патріотизм та інші непрагматичні речі... Усе це, природно, підштовхнуло активну громадськість до роздумів: чи не є ці призначення к्वоту Кремля. Водночас опитані *Тижнем* експерти рекомендують шукати логіку гаранта все ж в інтересах його самого, а не Москви. Ігор Калінін, що очолював за помаранчевих часів приватну

охоронну фірму, а з квітня 2010-го керував Управлінням державної охорони, на практиці довів, що може охороняти Януковича, незважаючи на будь-які «перешкоди» на кшталт обурення громадськості (так, він жодним словом не прокоментував трагедію 21 квітня 2010 року, коли кортеж президента потрапив у Києві в ДТП, унаслідок якого загинув водій таксі). Є відомості, що ще в середині 2000-х Калініна порекомендував татові саме Олександр Янукович.

Про можливі зв'язки з Януковичем-молодшим Дмитра Саламатіна інформації немає. Водночас відомо, що саме під його керівництвом український оборонний комплекс було вибудовано в жорстку вертикаль за російським зразком. Фахівці мають різні думки щодо ефективності такої схеми (кажуть, наприклад, що дотепер формально незалежні одне від одного експортні підприємства

бувають доступу до неї не лише для примноження, а й просто для збереження свого бізнесу.

Водночас виникають питання щодо наявності «довгої лави запасних професіоналів», якою традиційно хизувалася Партія регіонів. Останні призначення свідчать, що або її немає, або президент не розглядає її прийнятним резервом для себе. Відтак найближчим часом можна очікувати нових призначень за рахунок виведення на ключові посади в державі людей, що не мають ані авторитету, ані хвалевого регіонального «професіоналізму», але натомість отримують рекомендації від авторитетних для гаранта і разом із тим віддалених від ПР персонажів.

У такому разі може йтися про підготовку Віктором Януковичем запасного сценарію на випадок поразки Партії регіонів на виборах за партійними списками. За нині чинної Конституції, стратегічною метою для Банкової є вирішення проблеми 2015 року. 2012-й – лише ланка в цьому процесі, і якщо досягнути потрібного результату восени не вдасться, а голосування зафіксує рейтинг ПР на рівні не вищому за 20–25%, пріоритетом для Януковича стане зміна конфігурації у владі – через дистанціювання від Партії регіонів та спроби позиціонування над партіями й таборами.

Отож є про що задуматись вітчизняним «олігархам». Наше видання прогнозувало, що впродовж найближчих місяців після зміни керівництва МВС та податкової служби відбудеться завершення переходу силового блоку до рук Сім'ї (див. *Тиждень*, №47/2011). Після цього президент і його найближче оточення зможуть розмовляти зі своїми земляками (безвідносно до рівня їхніх статків) із позиції сили, за логікою відомого прислів'я про лом.

Проте очевидні й ризики такої кадрової політики для Януковича очевидні. Одна людина просто фізично не може контролювати все і всіх, підмінюючи собою формальні політичні інститути та розподіл владних гілок. У такій ситуації «Лідер» (як називають Януковича у внутрішніх документах Партії регіонів) неминуче загрузає в трясовині поточних інтриг, які зрештою можуть завести його в глухий кут. ■

МОЖНА ОЧІКУВАТИ НОВИХ ПРИЗНАЧЕНЬ ЗА РЕКОМЕНДАЦІЯМИ АВТОРИТЕТНИХ ДЛЯ ГАРАНТА І ВІДДАЛЕНИХ ВІД ПР ПЕРСОНАЖІВ

могли продавати військову техніку одночасно державам, які мають напружені відносини між собою, наприклад, Індії та Пакистану). Проте ніхто не сумнівається, що зведення оборонки під один політичний «дах» влаштовує президента так само, як і, приміром, фактична передача під його особисте управління голів обласних та районних адміністрацій, уряду й (через партійні структури) більшості мерів і місцевих рад.

У цьому розрізі загадкою залишається тільки одне: наскільки Олександр Янукович справді впливає на діяльність «своїх» кадрів, розставлених на різноманітні посади його можновладним батьком. Утім, поки що діяльність «кадрів Януковича» в будь-якому разі пов'язують саме з президентом (принаймні поки що). І не лише широкий загал, а й ті, хто досі тримає в руках реальні важелі влади, тобто олігархи, які потре-